

STANDPUNT

Wetsvoorstel 54-3527 tot wijziging van de wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten tot aanpassing van de procedure voor strafuitvoeringsrechter voor de vrijheidsstraffen van drie jaar of minder

Hoorzitting Commissie Justitie Kamer
Brussel, 20 maart 2019

De OVB juicht toe dat men er thans werk van maakt om een wetgevend initiatief, dat teruggaat tot 2006, ook effectief uitwerking te geven. De vraag blijft evenwel of het wetsvoorstel, in de praktische omzetting, wel realistisch en uitvoerbaar is en de problemen op het vlak van strafuitvoering niet zal vergroten in plaats van te stroomlijnen.

De OVB kan zich alvast scharen achter elk initiatief dat de strafuitvoering - voor welk niveau van straffen ook - inschrijft in wetgeving ter vervanging van circulaires waarvan de legaliteit in vraag kan worden gesteld. Wetgevend optreden vereist evenwel dat alle aspecten van het domein dat men aldus wenst te reguleren zowel juridisch als praktisch worden getoetst naar juistheid en haalbaarheid.

Het gros van de intentie als opgenomen in en uitgedragen door het wetsvoorstel komt neer op een politieke keuze op het vlak van strafuitvoering. De OVB verhoopt dat elkeen van de onderschrijvers inziet dat politieke keuzes ook politieke verantwoordelijkheid op het vlak van verwezenlijking in de praktijk impliceren, hierbij rekening houdende dat dit wetsvoorstel betrekking heeft op 80 à 90% van de correctionele veroordelingen.

Uit het wetsvoorstel begrijpt de OVB te kunnen afleiden dat:

- het wetsvoorstel de procedure voor de strafuitvoeringsrechter zoals nu voorzien, voor de beoogde categorieën wil vervangen door een schriftelijke procedure en dit met als uitgangspunt het dossier van de gevangenisdirecteur, zonder dat deze gehouden is de gedetineerde te horen en evenmin nog moet worden teruggekoppeld naar het personeelscollege;
- het advies van het OM wordt facultatief;
- evenwel kan de strafuitvoeringsrechter een maatschappelijk onderzoek vragen, zonder dat duidelijk is (*en men dus noodzakelijk weer op omzendbrieven en administratieve praktijken zal terugvallen*) wanneer dit kan, hoe het debat voor deze beslissing verloopt etc.;
- in principe behandeling binnen 1 maand na ontvangst dossier;
- vonnis binnen 14 dagen;
- ET/BD kan door wetsvoorstel vanaf begin detentie worden gevraagd en van onbeperkte duur.

Het is de OVB onduidelijk, met vraagtekens naar legaliteit en voorzienbaarheid, hoe men het horen van de gedetineerde op de wijze als omschreven in het voorstel, organiseert. Dat het aan de SUR toekomt te beslissen of men noodzaak ziet een persoon te horen kan worden onderschreven, evenwel niet zonder als tegengewicht van bij aanvang de betrokkene de mogelijkheid te geven zelf te vragen gehoord te worden. Zoals thans voorzien kan dit pas na 3 (!) weigeringen. De mogelijkheid tot het neerleggen van een memorie als tegengewicht tot de afwezigheid te worden gehoord, lijkt hieraan niet te verhelpen. Het recht om te worden gehoord, minstens als men hierom verzoekt, in zaken die vanuit hun aard de rechtspositie bepalen, is essentieel en internationaal erkend. Of de huidige regeling deze toets doorstaat is de vraag.

De OVB kan zich vinden in het hernieuwd respect voor het gezag van gewijsde dat kleeft aan de beslissingen van de vonnisrechter, aan wie het parlement de afgelopen tijd een ruimer straffenarsenaal heeft gegeven. De afschaffing van 'automatische vervangingen' van uitgesproken straffen door bijvoorbeeld de werkstraf alsmede de herberekening van strafmaat bij samenloop komt voor als een verderzetting van de politieke keuzes die in het verleden werden genomen.

Of iemand zich zal terugvinden - zeker bij veelplegers van feiten die klassiek onder de drempel van drie jaar vallen - in de overgangsbepalingen die worden voorzien, wordt sterk betwijfeld.

De grootste vraag is of dit alles wel realistisch is. Teruggaand naar de oorsprong in 2006 blijkt alvast dat de meest indringende reden van het niet verder uitwerken van de wettelijke regeling het gebrek aan capaciteit en budget was om aan deze capaciteit tegemoet te komen. Tenzij de OVB op budgettaire en personeelskader enorme evoluties heeft gemist lopende de legislatuur en het laatste jaar, komt het voor dat de situatie in vergelijking tot 2006 met heden, geen substantiële wijzigingen heeft ondergaan.

Het uitgangspunt van het voorstel behelst dat alle straffen moeten worden uitgevoerd en dat de procedure naar modaliteiten, alternatieven, etc... vanuit de detentie zal moeten worden gevoerd.

Dit wil zeggen dat men, rekening houdende met de categorie van straffen waarover men thans spreekt (-3j), een enorme toevloed zal hebben aan gedetineerden. De OVB begrijpt dat men wel kan werken met tijdelijke opschortingen van tenuitvoerlegging hangende de procedure, al is het niet uit te sluiten dat deze uitzondering uit noodzaak de regel zal worden en elke verdere reclassering zal doorkruisen.

De OVB verhoopt dat de Commissie Justitie ervan uitgaat dat een rechter, en dus ook een strafuitvoeringsrechter, het werk dat hem wordt toegeschoven via het wetsvoorstel, naar behoren

zal willen doen op grond van een dossier dat is samengesteld. Door wie? En zijn er bovendien voldoende strafuitvoeringsrechters om deze meer dan verdubbeling in werklast te verzetten? Voorziet men in een vergroting van het kader van de PSD, die vandaag al overbelast is en met enorme vertragingen zitten in de dossiers (+3 jaar) die men te verwerken krijgt? Idem met de gevangenisdirectie, die verantwoordelijk is voor het samenstellen van het dossier? Is hier voldoende ruimte, personeel, budget en ondersteuning voor?

Staat men erbij stil dat, vaak, in dossiers van lang gestraften, men op het vlak van persoonlijkheid etc... kan terugvallen op stukken in het strafdossier, terwijl dit aspect in dossiers met kortgestraften vaak niet, of slechts partieel wordt belicht, zodat men 'blanco' dient te starten, met bijkomende taken tot gevolg?

Is het niet noodzakelijk, alvorens deze omwenteling uit te rollen, cijfermatig en inhoudelijk op het terrein de haalbaarheid te onderzoeken en in te schatten welke budgettaire impact dit zal hebben en ervoor te zorgen dat op dit vlak de violen - en de portefeuilles - gestemd zijn? Omgekeerd werken lijkt in pre-electurale weken immers meer op het invullen via wetgeving van een verzuchting bij de bevolking, zonder ook aan te geven dat het werkelijk uitvoeren en werkzaam maken van het systeem zoals men het wil voorzien, onmogelijk is zonder een aangepast kader en bijhorende financiering die er, behoudens vergissing, niet is en op grond van de begroting zoals gekend, ook niet is voorzien.

